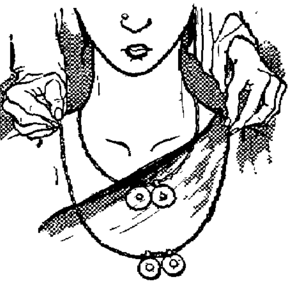

పునర్వివాహం

చలం

వెంకటశివుడూ భార్యా కలిసి వితంతుశరణాలయం స్థాపించారంటే, వాళ్లిద్దరూ అంత మంచి వాళ్లయినా, లాభంమీద వాళ్లకి దృష్టి లేకపోలేదు. బాలవితంతువులపైన అతనికి కాంక్షలేదు. వాళ్ల నగలమీద ఆమెకి కాంక్షలేదు. అంతవరకే వాళ్లమంచి. శరణాలయాన్ని వృత్తికింద వాళ్లు అభిప్రాయ పడలేదంటే అది సరికాదు. శరణాలయాలు నిలబెట్టి కొన్ని పెళ్లిళ్లు చేయించినవాళ్లకి పంజాబులో ఎవరో ధనసాంవత్సరికాలు ఇస్తారని కూడా తెలుసు వాళ్లకి.

కాని ఆర్నెల్లయినా ఒక్క వితంతువూ చేర లేదు. ఆరేళ్లకిందట పోరుపడలేక తాను తరిమేశిన నాయనమ్మని, ఏదో ఒక వితంతువు వుందని చూపించుకోడానికి, తీసుకొద్దామని కోటిపల్లివెళ్లి, ఆమెలేక తానెంత నాశనం అయిపోయినాడో చెప్పి వొప్పించాలని చూశాడుగాని, ఆమె ఒక ఎకరం భూమి రాసిస్తేనేగాని రానంది. చచ్చిపోయిన తనపరమమిత్రుడి యవ్వనవితంతువుని వొచ్చి, తన శరణాలయాన్ని అలంకరించి రక్షించమని ప్రార్థిస్తే, పొరుగింటి కంసాలిని, అతని కుటుంబంతోసహా తనతో తీసుకుని రానిస్తేనేగాని రానంది ఆమె. చివరికి వెంకటశివుడు తానే చచ్చిపోయి తన భార్యనివితంతువుగానిలబెడదామన్నంత డెస్పరేట్ అయినాడు.

ఏమిటో ఇట్లా అయిందని ఆలోచిస్తో వుండగా వాళ్ళ అదృష్టాన ఒక దరఖాస్తు వొచ్చింది. వెంటనే రమ్మని రాశారు. మళ్ళీ తప్పిపోతుందేమోనని రాజమ్మ పొన్నూరు వెళ్ళి స్వయంగా వెంటబెట్టుకు ఆమెని తీసుకుని వొస్తానంది. కాని ఆత్రుత వల్ల కార్యం చెడుతుందని, బెట్టుగా వుత్తరం రాసి వూరుకున్నారు. ఆ వితంతువు వొక్కత్తా దిగింది. వయసు ఇరవై ఏళ్లు. చాలా నవ్వుతో కలిసికట్టుగా వుంటుంది. చిన్నప్పుడే భర్తపోయినాడు. రెండు నెల్లల్లో తనకి పెళ్లి చెయ్యాలని చెప్పింది. కాని వరుణ్ణి ఏరుకోడంలో తనకి కొంత స్వాతంత్ర్యం కావాలని అంది. శరణాలయంలో వితంతువులు లేరు గాని, వీరుల దగ్గర్నించి చాలా దరఖాస్తులు వున్నాయి. వొచ్చిన వితంతువు లక్ష్మి, వాటిని పరిశీలించి చాలావాటిని నిరాకరించింది. వాట్లల్లో రెండింటిని ఏరి వాళ్ళని స్వయంగా పరిశీలిస్తానన్నది. వాళ్ళకి ఉత్తరాలు వెళ్ళాయి. వాళ్ళు వొచ్చాక ఇన్టర్వ్యూ లిచ్చింది. కాని వాళ్లు ఆమెకి నచ్చలేదు. కాని కొత్త దరఖాస్తులు వొస్తోనే వున్నాయి.

బాపట్లనించి వొచ్చిన ఓ దరఖాస్తుదారుణ్ణి ఏరుకుంది లక్ష్మి. అతను ఫోటోకూడా పంపాడు. వయసు యిరవై అయిదు ఏళ్లు. కులంకూడా సరిపోయింది. వర్తకం. డబ్బువుంది. అతనువొచ్చాడు. లక్ష్మి అతనికి పెద్ద ఇన్టర్వ్యూ ఇచ్చింది. పెళ్ళికి వొప్పుకుంది. పెళ్ళికి ఎక్కువ ఖర్చు చెయ్యాలే నన్నాడు. ఆ వూళ్ళో నవ్వులపాలుకాకండా ఓ వివాహంకూడా జరిపిస్తున్నామని ఆ దంపతులకి చాలా సంతోషమైంది. మొదటివివాహం గనక ఖర్చు కొంత చెయ్యాలనుకున్నారు. వూరివారి నందర్నీ పిలిచారు. బహిరంగసభకూడా జరిగింది. ఉపన్యాసకులు పాత మూఢాచారాన్ని బాగా ఖండించి, వెంకటశివదంపతుల ఉదారత్వాన్ని, సాహసాన్ని చాలా శ్లాఘించారు. ఆ వూరి హెడ్మాస్టరుగారు వెండి కప్పునీ, ఓ డాక్టరుగారు పట్టుబట్టల్ని పెట్టారు వధూవరులకి. వివాహమై సలక్షణంగా వెళ్లారు వధూవరులు.

రామచంద్రయ్య లక్ష్మి వివాహం ఏ ముహూర్తాన జరిగిందోగాని తరవాత మూడు సంవత్సరాలలో ఆశరణాలయంలో ముప్పై వివాహాలు జరిగాయి. చాలా వృద్ధిలోకి వొచ్చింది శరణాలయం. ఓసారి బాపట్లలో ఒక గొప్ప ఇంటి వితంతువు ఉత్తరం రాసింది. రహస్యంగా తనని

ఇంటోంచి తీసుకునివెళ్లి వివాహం చెయ్యమని. బాపట్లలో రామచంద్రయ్య సహాయంతో సున్నితమైన ఆవ్యవహారాన్ని సాధించవొచ్చుననుకున్నాడు వెంకటశివుడు. కాని రామచంద్రయ్య ఇంటిపేరు మరిచిపోవడంవల్ల అతనికోసం వెతకడం కష్టమయింది. ఆ వూళ్లో అతని ఇంటో బస చెయ్యవొచ్చునని అనుకోడంవల్ల రామచంద్రయ్య కోసం వెతకడం ప్రాముఖ్యంవహించింది. ఎవరినడిగినా ఏ రామచంద్రయ్య అంటారు. వితంతు వివాహం చేసుకున్న రామచంద్రయ్య అసలు ఆ వూళ్లో ఎవరూలేరు. విసికి సత్రానికి వెనుతో వుండగా బండీఅతను ఓ ఏడెనిమిదేళ్ల కుర్రాణ్ణి చూపించి 'అతనేనండి రామచంద్రయ్యగారి అబ్బాయి' అన్నాడు. ఆ కుర్రాణ్ణిఆపి

"మీ నాన్నగారి పేరేమిటి?" అని అడిగాడు వెంకటశివుడు.

"రామచంద్రయ్యగారు."

"మీ అమ్మ పేరు?"

"లక్ష్మి."

"మీ ఇల్లు తాళంవేసివుందేం?"

"తాతయ్యగారి ఇంట్లో సత్యనారాయణవ్రతం. అక్కడికి వెళ్లాం."

"తాతయ్యగారంటే?"

"మా అమ్మ తండ్రి."

"మీ నాన్నగారు అక్కడ వున్నారా?

"ఆ."

"రా బండీలో కూచో. నేను వొస్తాను" అని బయలుదేరాడు వెంకటశివుడు.

లక్ష్మిది పొన్నూరుకాదూ? తండ్రి ఆచారపరుడు. తనుకంటబడితే నరికేస్తాడు అని చెప్పింది. కాని మూడేళ్లయింది మరి.తండ్రి బాపట్లకి మారాడుగావును. కాలం మారింది. తీరాపెళ్లి అయ్యాక ఏంచేస్తాడు? కన్నకడుపు. కాని ఈ కుర్రాడికి ఏడెనిమిదేళ్లు వున్నాయే! పెళ్లయి మూడేళ్లేగా అయింది? రామచంద్రయ్య మొదటి భార్య కొడుకేమో! కాని తనకి పెళ్లే కాలేదన్నాడు అతను.

ఎన్ని అబద్ధాలాడతారు యీ వితంతువివాహాలవాళ్లు-ఏమైతేనేం దంపతులు సుఖంగావున్నారు. తనుచేసిన ఆ మొదటిపెళ్లి చాలా మంచికాపరంగా సుఖపడుతున్నారు. కాని...

"నాయనా, లక్ష్మేనా మీ తల్లి?"

"ఊఁ."

"ఆమెకే పుట్టావా!"

తెల్లబోయి చూశాడు కుర్రాడు.

"అంటే, నిన్ను పెంచుకున్నారా? ఇంకో అమ్మ వుండేదా నీకు?" దానికి జవాబు చెప్పలేకపోయినాడు అతను.

ఇంతలో బండి ఇంటికివొచ్చి చేరింది. రామచంద్రయ్యగారి మామగారు పందిట్లో కూచున్నాడు. ఆయన రిటైరైన రిజిస్ట్రారు. వెంకటశివుణ్ణి కూచోమని కుశలప్రశ్నలు వేశాడు ఆయన. రామచంద్రయ్య ఇంట్లోలేడు. బజారు వెళ్ళాడు. లక్ష్మి వడ్డనలో వుంది. ఈ మామగారు చాలా పూర్వాచారపరుడు.

"తమరిలాంటివారిని కలుసుకోడం చాలా అదృష్టం. సుదినమిది" అన్నాడు వెంకటశివుడు.

"ఏదో లెండి. అయిపోయింది మాకాలం. వుద్యోగం అదీ. చేసిన ఉపకారాలు చేశాను. కాని మరిచిపోయినారు అప్పుడే నన్ను."

"అది కాదండి. ఇంత పూర్వాచారపరులైవుండి కూడా- వృద్ధులూ, పెద్దలూ మీవంటివారు వితంతువుల దుస్థితిని అర్థంచేసుకుని, ఏ సంకోచం లేకండా, ఈ పాడు సంఘాన్ని లెఖ్ఖచెయ్యటం లేదంటే—చూడడం నాకెంతో ఆనందంగా వుంది."

రిజిస్ట్రారు తెల్లబోయి చూశాడు.

"వితంతువు వివాహాలా! నాచెవుల బడనీకండి. చాలాఘోరం. అట్లాంటివి వినడం మహాపాపం." వెంకటశివుడు తెల్లపోయాడు. తన కూతురు సంగతి దాచేస్తున్నాడు ఈయన! తనకి ఫలహారం సంగతి అట్లావుంచి, కాఫీకూడా ఇచ్చేట్టులేదు. వెంకటశివుడికి వొళ్లు మండింది. ఇంత దొంగలు వుంటారనుకోలేదు. అందరి ముందూ పరాభవం చెయ్యాలి ఈ ముసలాయన్ని.

"లక్ష్మి సుఖంగా వుందండీ!"

"ఊఁ, వుంది. కాని లక్ష్మినేం ఎరుగుదురు మీరు?"

"మా శరణాలయంలో వుంది కదండీ."

"శరణాలయమా? మాలక్ష్మి వుండడ మేమిటి? ఎందుకు వుంటుంది శరణాలయంలో?"

"మేమేగా ఆమెని రామచంద్రయ్యగారికి ఇచ్చి పెళ్లిచేసింది ?"

"మీరా ?"

చుట్టూ చూశాడు ఆయన.

"మూడువేలు ఖర్చుపెట్టి నేను ఈ వూళ్లో నా లక్ష్మికి పెళ్లిచేస్తే, మీరా పెళ్లిచేసింది ? ఏ లక్ష్మి సంగతి మాట్లాడుతున్నారు ?"

అందరూ ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నారు అతని వంకపిచ్చివాడేమోనన్నట్టు.

"ఎప్పుడు పెళ్లిచేశారు ?" అన్నాడు మళ్లీ.

"మూడేళ్ల క్రిందట."

అందరూ పకపక నవ్వారు.

"దాని కొడుక్కి ఏడేళ్లున్నాయి. పెళ్లయి ఎనిమిదేళ్లయింది." వెంకటశివుడు లేవబోతున్నాడు. వీళ్లుకాదు వాళ్లు. రామచంద్రయ్య వొచ్చాడు. వెంకటశివుణ్ణిచూసి "ఎప్పుడు రావడం," అంటున్నాడు. ఇంతలో మామగారు, "ఈయన్ని ఎరుగుదువా ? అదేమిటి, ఆయననికెవో వితంతు వివాహం చేశాట్ట" అన్నాడు.

రామచంద్రయ్య మొహం తెల్లగా అయింది. అందరూ ఆగి వింటున్నారు.

"నా కూతురు లక్ష్మి వితంతువా ?"

రామచంద్రయ్య ఏం మాట్లాడలేదు. ఇబ్బంది పడుతో చూస్తున్నాడు వెంకటశివుడు. అన్యాయంగా రామచంద్రయ్య రహస్యాన్ని దేన్నో బైటపెట్టాను గావునని. మెల్లిగా రామచంద్రయ్య మొహంలోకి అణగకండా నవ్వు వొస్తోంది.

"బైటపడ్డదా ? అవును నిజమే, లక్ష్మికి నాకూ ఈయనేగా పెళ్లిచేసింది ?"

రిజిస్ట్రారు తనని అల్లుడు ఎగతాళి చేస్తున్నాడని గ్రహించాడు.

"వేళాకోళమా ఏమిటి నాతో !"

"కాదు నిజమే; మూడేళ్లనాడు జ్ఞాపకంలేదూ వితంతు వివాహాల విషయమై పెద్దగా గాదాపడ్డాం?" అని వెంకటశివుడి వేపుతిరిగి,

"క్షమించాలి మీరు, కొంచెం మోసంజరిగింది. మా వదినగారికి వితంతువివాహం చెయ్యమని మామగారితో పెద్ద రగడ పెట్టుకున్నాను. అది అందరికీ తెలుసు. లక్ష్మికూడా నా పక్షమే. మా వదినగారికి మతిచెరిచి మేము ఆమెని తీసికెడతామన్నంతభయం పట్టుకుంది. మామగారికి. నిజంగా అంతపని చెయ్యాలనే అనుకున్నాం. చిన్నతనం. ఓర్రాత్రి మాటలు పెరిగాయి మామధ్య."

అని రామచంద్రయ్య చెపుతోవుంటే, రిజిస్ట్రారు మొహంలో భయం చూస్తే, ఆ వొదినగారికి విధవావివాహం చెయ్యాలన్న విషయంవెనక ఇంకా అవమానపుగాథ వుందనిపించింది వెంకటశివుడికి.

"నన్నూ లక్ష్మినీ ఇంటోంచి పొమ్మన్నారు ఈయన నేను లేనివాణ్ణి. వీరిమీదనే ఆధారపడ్డాను ఆనాడు తిండికి నిరాధారులం ఏంచేస్తాం? మా అబ్బాయిని ఈ ఇంటో వొదిలేసి బైటపడ్డాం. నాకు త్వరలో ఉద్యోగమౌతుందని ఆశ. ఈయన. కోపమూ ఆట్టే రోజులు వుండదని తెలుసు. అందుకని లక్ష్మి ఆశ్రయంకోసం మీకు దరఖాస్తు పెట్టాము లక్ష్మి వితంతువు అని. అనుగ్రహించి లక్ష్మికి మీరు ఆశ్రయమిచ్చారు. తరవాత నాకు ఉద్యోగమూ అయింది.

మా వదినగారు ఇంక ఈ ఇంటో వుండడానికి వీలులేని పరిస్థితి వొచ్చి, పండరిపురం వెళ్ళిపోయింది. అందువల్ల మా మామగారు మమ్మల్ని క్షమించారు.

మరి మీ ఆశ్రయంనించి లక్ష్మిని తిసుకురావడం ఎట్లా ? మీరు తనని చాలా దయగా చూస్తున్నారనీ, మీకు లేకలేక కలిగిన వితంతువును తాను వొక్కత్తేననీ, తనకి మీ శరణాలయంలో వివాహం జరగకపోతే మీ హృదయం భగ్నమైపోతుందనీ లక్ష్మి నాకు రాయడంవల్ల, వరుడికింద నేనే దరఖాస్తుపెట్టి మిమ్మల్ని మోసగించాల్సివొచ్చింది" అన్నాడు.